Mete Han kimdir?

Tarihte Asya milletlerini tek çatı altında toplayan ilk hükümdar olan Metehan yaşamı boyunca Büyük Okyanus'tan Hazar'a, Keşmir'den Kuzey Sibirya'ya kadar uzanan büyük bir devlet kurmuştur.

Osmanlı tarihçileri tarafından Oğuz Kağan olarak adlandırılan Metehan, M.Ö 234 yılında doğdu. Doğum yeri tam olarak bilinmemektedir. Fakat MÖ 209 yılında tahta geçtiği, 35 yıl boyunca imparatorluğunun başında kaldığı ve MÖ 174 yılında vefat ettiği bilinmektedir.

HÜKÜMDAR OLUŞU

Asya Hun imparatorluğu'nun kurucusu olan Teoman, oğlu Metehan'ın yerine üvey annesi Yenişi'nin oğlunu tahta çıkarmak istemiştir. Hanlığın beyleri ve Metehan bu duruma karşı çıkmıştır. Töre gereğince Türk annelerden olan, has bir Türk'ün tahta geçmesi gerekiyordu.
Teoman, son karısı olan Çinli hatunun Metehan'ı kötülemesi sonucunda dolduruşa gelmiş ve eşi Yenisi'nin oğlunu tahta geçirmek isteyerek veliaht tayin etmiştir. Bu durumdan rahatsız olan Metehan üvey annesinin oyunları sonucunda Yuezhi'ler tarafından rehin alınmıştır.
Metehan'ın Yuezhi'lere sığındığını düşünen ve duruma sinirlenen Teoman hemen Yuezhi'lere savaş ilan ederek Metehan'ı öldürtmek istemiştir. Metehan, babası Teoman'ın Yuezhi topraklarına girmeden kaçarak kurtulmuştur. Bu başarısı ve Yuezhi'lerin mağlup edilmesinden dolayı Teoman Metehan'a 10000 kişilik bir ordu vermiştir. Metehan bu ordu

ile öncelikle üvey annesini ve kardeşlerini, sonra da babasını öldürerek MÖ 209 yılında kağan olmuştur.

OK HİKAYESİ

Birçok konar-göçer kavimin kullandığı çavuş oku adı verilen ıslıklı okun mucidinin Mete olduğu kabul edilir. Çin kaynaklarına göre eğer okunu bir yöne yöneltirse emrindeki askerlerin hepsi o hedefe ok atarak hemen yok ederdi. Bir gün okunu en sevdiği atına çevirdi. Askerlerinden bazıları tereddüt etti. Bunun üzerine okunu sırayla tereddüt edenlerin üzerine çevirdi. Atına ok atmakta tereddüt eden askerlerinin hepsi atılan oklarla öldürüldü. Böylece küçüklükten beri oynadığı okunu hedefe çevirme oyunu emirlerinin tartışılmazlığını da perçinledi. Bir gün emrinde demir disiplini ile yetiştirdiği 10 bin askeri varken okunu ava çıkan babasının üzerine çevirdiğinde askerlerinden hiçbiri tereddüt etmemişti.
Metehan günümüz ordularının temellerini atmıştır. Ordusunda onbaşı, yüzbaşı, binbaşı, tümen başı gibi rütbeler kullanmıştır. Günümüzde Türk Kara Kuvvetlerinin kuruluş yılı Metehan'ın tahta geçtiği MÖ. 209 yılı olarak kabul edilmektedir.

KAVİMLERLE MÜCADELESİ

Mete Önce Hunlardan toprak talebinde bulunan doğu komşuları Donghu üzerine yürüdü ve onları ağır bir yenilgiye uğrattı. Yapılan anlaşmada Donghular yıllık sığır, at ve deveden oluşan bir vergi ödemeyi kabul ettiler. Donghular MÖ 208 yılında Hun hakimiyetine girdi.

Mete Önce Hunlardan toprak talebinde bulunan doğu komşuları Donghu üzerine yürüdü ve onları ağır bir yenilgiye uğrattı. Yapılan anlaşmada Donghular yıllık sığır, at ve deveden oluşan bir vergi ödemeyi kabul ettiler. Donghular MÖ 208 yılında Hun hakimiyetine girdi.
Mete Han, daha sonra Kuzey Moğolistan'da yaşayan Tunguz gibi halkları da idaresi altına aldı. MÖ 177-165 yılları arasında Hunların güney batısında, Tanrı Dağları ile Gansu arasında yaşayan Yüeçilerin üzerine seferler düzenledi. MÖ 203'te Yueçi'yi mağlup ederek kendi toprağına kattı.
Ordos'da hakim olmaya çalışan Tahin Türkleri'ni yendi. Çin üzerine sürekli seferler düzenleyerek Sarı Irmak'ın güneyindeki kaleleri egemenliği altına aldı. Bu zaferlerle, sonradan Hunlara büyük gelirler getirecek önemli ticaret yollarının kontrolünü ele geçirdi.
Bölgede yaşayan Altay (Moğol, Tunguz ve Türk vb.) kavimlerini egemenliği altına alarak askeri ve stratejik olarak daha güçlü bir hale geldi.
MÖ 200 yılında Han Hanedanı imparatoru Gaozu'nun (Gao-Di) 320.000 kişilik ordusunu Baideng (bugünkü Datong, Şanşi)'de Peteng Kalesinde kuşattı. Gaozu (Gao-Di) Mete'ye hediyeler göndererek kuzey eyaletlerini Hunlara bırakma ve yıllık vergi ödeme gibi bütün şartları kabul etti. Bunun üzerine imparatorun kuşatmadan çıkmasına müsade edildi.
Gaozu payitahtı Çang'an'a(bugünkü Şian) dönebildiyse de Mete arada bir Han'ın kuzey sınırını tehdit etmiştir. Bunun üzerine MÖ 198'de Gaozu barış istemiş ve yıllık haraç ödemeyi kabul etmiştir.

OĞUZ KAĞAN DESTANI

Türk destanlarında Çin ve Hindistan fetihlerinde söz edilen Oğuz Kağan'ın Mete olduğu sanılmaktadır. Destanda anlatılan Oğuz Kağan ile Mete'nin hayat hikayesinde birçok benzerlikler bulunmaktadır.

TÜRK KARA KUVVETLERİNİN KURULUŞU

Türk Kara Kuvvetleri'nin kuruluş tarihi 1363 yılı olarak kabul edilmekteydi. Nihal Atsız 1963 ve 1973'te Türkiye Kara ordusunun kuruluş tarihinin Mete'nin tahta geçtiği MÖ 209 olması gerektiğini yazmıştır. Atsız'ın görüşlerini benimseyen Yılmaz Öztuna da 1968'de Cemal Tural'a Türk Kara Kuvvetleri'nin kuruluş tarihinin MÖ 209 olması teklifini yaptı. Sonraları, T.K.K kuruluş tarihi MÖ 209 olarak değiştirildi.

ETKİLERİ

Metehan'ın saltanatı boyunca birçok halk Hun idaresi altına girdi. Göçebe tebaalarından başka Mete ayrıca Tarım Havzası'nda kendisine bağlılık yemini eden vaha şehir devletleri kurdu. Onun hem askeri hem de idari yapılanması sonradan birçok merkezi Asya halklarında ve devletlerinde uygulandı.

Bölgesinde askeri gücü ile korku saldı. Savaş taktikleri ve askeri disiplini sayesinde yaptığı savaşları kazandı. Ordusu savaş zamanında toplanan sivillerden oluşmuyordu. Onun yerine sürekli eğitimli ve savaşa hazır halde bulunan profesyonel askerlerden oluşmaktaydı. Hakim olduğu bölgelerdeki geniş tahıl ve yiyecek kaynakları ile ordusunu ayakta tutabiliyordu.

Mete, MÖ 174 yılında öldüğünde, arkasında büyük bir imparatorluk bıraktı. Bu imparatorluk yaklaşık 18 milyon km2 büyüklüğe sahipti. İmparatorluğunun sınırları doğudan batıya Japon Denizi'nden İdil Nehrine ve kuzeyden güneye Sibirya'dan Tibet ve Keşmir'e uzanıyordu. Hunların

karşılarında bulunan tek düzenli ve güçlü kuvvet olan Çin ordusunun, iç karışıklıklar nedeniyle idari zaafiyet içinde olması Mete'nin devletini kolayca büyütmesine sebep gösterilir.